

Les quotes de gènere a examen

VISTA PRÈVIA

Malgrat que s'ha demostrat l'efectivitat de les quotes de gènere en l'augment de la presència de les dones a les institucions, la seva introducció no està exempta de controvèrsia per part de discursos liberals i feministes. El present estudi analitza les diferents hipòtesis sobre l'impacte de les quotes de gènere en l'elaboració de les llistes electorals, refutant o matisant totes les prediccions examinades i constatant la importància de les quotes per aconseguir la igualtat en la representació política.

Introducció. Les quotes de gènere i els seus detractors

L'aplicació de quotes en la composició de les candidatures electorals s'ha convertit en un fenomen global, sobretot en les dues últimes dècades. D'aquesta manera, actualment són vigents en més de cent països¹. Ara bé, la seva introducció no està exempta de controvèrsia. Des de l'àmbit teòric-normatiu, judicial i partidista diferents arguments justifiquen el seu rebuig. Una part considerable dels arguments contraris a les quotes provenen de posicions liberals i feministes —tot i que el que s'apunta fa referència a aspectes ben diferents— i prenen la forma de prediccions, és a dir, generen hipòtesis sobre les conseqüències negatives que té la introducció de quotes de gènere a l'hora d'elaborar les llistes electorals². Les prediccions que es posaran a prova en aquest estudi³ tenen a veure amb els processos de reclutament i amb les característiques de les candidates dels partits catalans a les eleccions al Parlament de Catalunya entre 1980 i 2010.

Pels oponents liberals, les quotes comportaran la selecció de candidates poc qualificades. Des de les nocions d'individualisme i meritocràcia, es considera que les quotes impedeixen que surtin

Tània Verge
Professora de Ciència Política a la UPF
tania.verge@upf.edu

1 KROOK, *Quotas for Women in Politics*.

2 DAHLERUP, *Women, Quotas, and Politics*.

3 Aquest article es basa en l'estudi VERGE, *Quotes de gènere i reclutament polític*, finançat per la Beca d'Estudis Feministes Nativitat Yarza 2011 de la Fundació Josep Irla.

» Pels oponents liberals, des de les nocions d'individualisme i meritocràcia, es considera que les quotes impedeixen que surtin escollits els i les «millors»

escollits els i les «millors». No obstant, aquesta predicció és controvertida, ja que els propis conceptes de mèrit i preparació presenten un clar biaix de gènere, des del moment que es valoren més les qualitats masculines com a conseqüència que els homes han dominat tradicionalment les institucions i els partits⁴. Els oponents liberals també plantegen que, atès que les prioritats de dones i homes difereixen, per exemple, en l'atenció i temps dedicats a la família, els partits tindran dificultats per trobar un nombre suficient de dones que vulguin concórrer com a candidates.

Pel costat feminista, la preocupació resideix en el fet que les quotes generin un sostre de vidre per a les pròpies dones, donat que els partits es limitaran a seleccionar el percentatge mínim establert per les previsions legals. D'altra banda, també es tem que les quotes promoguin l'elecció de dones que actuen com a «substitutes» dels seus pares o marits o que pateixen una alta dependència dels seus reclutadors, sent doncs més manipulables i generant la seva presència tan sols una façana de participació real. S'assumeix així que els líders dels partits responen a l'amenaça que les quotes suposen pel domini masculí a través de la selecció de dones «controlables», de perfil baix, que acceptin fàcilment la

seva agenda i no qüestionin la distribució del poder real.

El reclutament

La distància en la representació de diputats i diputades al Parlament de Catalunya s'ha reduït notablement en l'última dècada, —com il·lustra la figura 1—, gràcies a l'augment de les quotes que adopten voluntàriament els diferents partits polítics i sobretot gràcies a l'aplicació de la Llei d'Igualtat a les eleccions catalanes de 2010 —per primera vegada s'estableix per llei una quota de representació dels gèneres a les llistes, les quals han d'estar formades per un mínim del 40% i un màxim del 60% de qualsevol dels dos sexes⁵. D'aquesta manera, es passa del 35,6% de presència femenina al Parlament la legislatura 2007-2010, al 42,2% d'escons ocupats per diputades a l'actualitat.

Tenint en compte aquestes dades, quin efecte han tingut les quotes voluntàries adoptades pels partits des de principis de la dècada de 1980? Com s'ha aplicat la quota legal en les darreres eleccions al Parlament? La taula 1 permet observar que la primera quota voluntària va ser introduïda pel PSC el 1982 (12%)

amb un impacte força limitat. El 1984 el partit va presentar un 11% de candidates però només dues dones anaven en llocs segurs⁶. Com a resultat, el partit va escollir un 9,8% de dones, o el que és el mateix, quatre diputades. Quan el 1990 les feministes del partit van aconseguir que s'aprovés la quota del 25%, a les eleccions de 1992 el PSC va incloure un 26% de dones en les candidatures però el grup parlamentari es va articular amb tant sols un 15% de diputades ja que només sis dels 42 llocs segurs eren ocupats per dones. El 1996 el PSC va ampliar la quota al 30% i en les eleccions de 1999 va aplicar aquest percentatge a les primeres posicions de la llista, la qual cosa va conduir a un augment significatiu —del 18,2% al 34%— del nombre de diputades. Un cop la quota paritària va ser aprovada pel partit, el 2000, el PSC ha assolit sempre les proporcions establertes, fins i tot elegint el 2010 un nombre igual de dones i homes, gràcies a l'augment substancial de la presència de dones en posicions segures.

Pel que fa a CiU, el sostre de vidre va perdurar fins el 2006. Fins al moment, la presència de dones en el si del grup parlamentari va oscil·lar entre el 10% i el 17%. El partit incloïa en les seves

4 CAMPS, «Democràcia paritària».

5 Llei Orgànica 3/2007, per a la igualtat efectiva de dones i homes, de 22 de març de 2007. La quota s'aplica sobre el conjunt de la llista i sobre cada tram de cinc llocs.

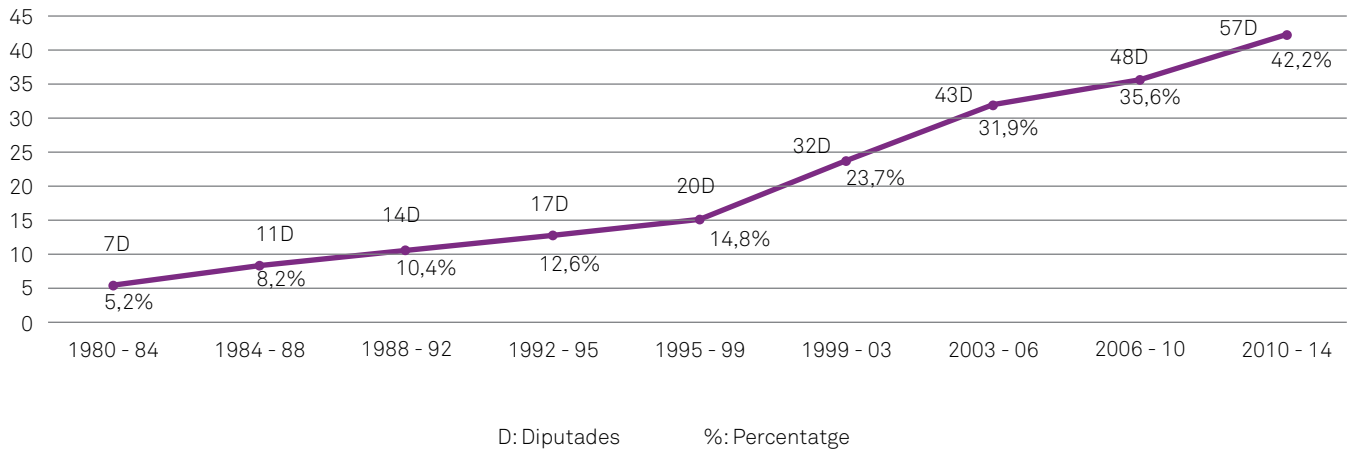
6 Anomenem «llocs segurs» a les posicions de la llista amb garanties d'obtenció de representació en base als resultats obtinguts pels partits en l'anterior convocatòria electoral.

Des del feminisme preocupa que els partits es limitin a seleccionar el percentatge mínim de dones establert per la llei o que s'escullin dones de perfil baix i fàcilment «controlables»

Gràfica 01

Evolució en el percentatge i número de diputades electes (1980-2010)

Font: CEO. Elaboració pròpia.

candidatures la meitat de dones que el PSC i la distribució de posicions segures estava clarament esbiaixada a favor dels homes. En canvi, el 2006 les llistes inclogueren un 40,7% de candidates i es va doblar el nombre de llocs segurs ocupats per dones, donant lloc a un 33,3% de diputades. L'aplicació de la quota legal va assegurar finalment la paritat en el grup parlamentari —43,6% de diputades.

ICV-EUiA ha respectat sempre les previsions de la quota en les llistes

electorals que s'ha vingut autoimposant fins a l'aprovació de la Llei d'Igualtat —del 30% entre 1991 i 2001; i del 40-60% des de 2002. Malgrat que en ser un partit petit els seus llocs segurs són escassos, tant pels homes com per les dones, des de 1992 les dones han representat més del 30% del grup parlamentari, arribant al 40% el 1999 i al 50% el 2010.

Tradicionalment, Esquerra ha estat un dels partits més masculinitzats. Fins el 1999 cap dona va integrar el

grup parlamentari, molt poques dones van formar part de les llistes electorals fins que el 2003 va entrar en vigor la quota vinculada al percentatge d'afiliació femenina, aconseguint aquell any un 30,4% de diputades. El 2010, malgrat l'increment significatiu en el nombre de dones en llocs segurs i d'aplicar la quota del 40-60% cada tres posicions i no cada cinc, com estableix la llei, la representació de dones es va estancar en el 30% a causa del descens en la representació que va obtenir.

» Mai s'ha observat un nivell insuficient de candidates i els partits no han experimentat dificultats per complir els requisits mínims establerts per les quotes

Taula 01

Candidates i diputades al Parlament de Catalunya, 1980-2010

	1980/84	1984/88	1988/92	1992/95	1995/99	1999/03	2003/06	2006/10	2010/14 ^a
CiU									
Diputades (% i N)	7,0 (3)	8,3 (6)	10,1 (7)	11,4 (8)	15,0 (9)	14,3 (8)	19,5 (9)	33,3 (16)	43,6 (27)
Llistes electorals (%)	8,1	9,6	11,1	14,1	17,8	22	25,9	40,7	43,7
Proporcions segures (% i N)	--	9,3 (4)	9,7 (7)	11,1 (8)	14,3 (10)	15,0 (9)	19,6 (11)	34,8 (16)	41,7 (20)
PSC									
Diputades (% i N)	6,1 (2)	9,8 (4)	11,9 (5)	15,0 (6)	17,6 (6)	34,0 (17)	40,4 (17)	40,5 (15)	50,0 (14)
Quota	--	12%	15%	25%	25%	30%	40-60%	40-60%	40-60%
Llistes electorals (%)	11,9	11,3	22,2	25,9	28,9	40,7	45,2	48,1	49,6
Proporcions segures (% i N)	--	6,1 (2)	12,2 (5)	14,3 (6)	17,5	26,5 (9)	36,0 (18)	40,8 (17)	46,0 (17)
Esquerra									
Diputades (% i N)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	8,3 (1)	30,4 (7)	33,3 (7)	30,0 (3)
Quota	--	--	--	--	--	--	25%	40-60%	40-60%
Llistes electorals (%)	14,1	17	11,9	15,6	15,6	21,5	27,4	38,5	46,7
Proporcions segures (% i N)	--	0,0	0,0	0,0	0,0	7,7 (1)	25,0 (3)	30,4 (7)	42,9 (9)
PSUC / ICV-EUiA									
Diputades (% i N)	8,6 (2)	16,7 (1)	12,5 (1)	28,5 (2)	30,0 (3)	40,0 (2)	44,4 (4)	41,7 (5)	50,0 (5)
Quota	--	--	--	30%	30%	30%	40-60%	40-60%	40-60%
Llistes electorals (%)	15,6	8,9	20,7	31,1	36,3	38,8	40,0 ^c	48,1	48,9
Proporcions segures (% i N)	--	4,0 (1)	0,0	33,3 (3)	28,6 (2)	40,0 (4)	25,0 (1)	33,3 (3)	41,7 (5)
AP / PP									
Diputades (% i N)	--	0,0	16,6 (1)	14,2 (1)	16,7 (2)	41,7 (6)	45,5 (6)	40,0 (6)	44,4 (8)
Llistes electorals (%)	--	7,4	19,3	8,9	17	29,6	31,9	42,2	48,9
Proporcions segures (% i N)	--	-- ^b	9,1 (1)	16,7 (1)	14,3 (1)	35,3 (6)	41,7 (5)	33,3 (5)	42,9 (6)

Font: Elaboració pròpia. Les dades sobre diputades corresponen a l'inici de la legislatura.

^a Any de finalització de la legislatura si no es convoquen eleccions anticipades. ^b El partit no va obtenir cap escó el 1980. ^c Dades només per la província de Barcelona ja que el partit concorregué en coalició en les altres tres províncies.

Les quotes que s'han demostrat més eficaces són les de tipus cremallera, on dones i homes s'alternen des del principi al final de la llista

El PP, encara que rebutja les quotes, ha aconseguit la paritat en la representació des del 1999 gràcies a l'assignació d'un nombre significatiu de llocs segurs a candidates. No obstant, el partit ha experimentat des d'aleshores tres canvis de lideratge que, indirectament, han contribuït a augmentar la representació de les dones en vincular aquest objectiu amb la renovació de les llistes.

A partir d'aquesta exploració podem valorar si les prediccions sobre els processos de reclutament es demostren certes o falses. Els partits tenen dificultats per assolir el percentatge mínim previst per les quotes com diu la predicció liberal? La taula 1 demostra que mai s'ha produït una escassetat de candidates. Si ens fixem en els partits amb quotes voluntàries —PSC, Esquerra i ICV-EUiA— i observant un període més llarg d'implementació de quotes (1984-2010), veiem que el percentatge de dones a les llistes sempre ha assolit les previsions de la quota assumida i, fins i tot, les ha superades. També els partits que aplicaven per primera vegada una quota el 2010, CiU i PP, han sobrepassat el 40% que, com a mínim, havia de correspondre a qualsevol dels dos sexes, incloent, respectivament, un 43,7% i un 48,9% de dones a les llistes.

D'altra banda, les quotes generen un sostre de vidre per a les pròpies dones tal i com diu la predicció feminista? La

presència de més dones a les llistes no incrementa la seva representació si no ocupen posicions segures. De fet, els partits apliquen sovint una discriminació estratègica en la distribució dels llocs segurs, reduint així l'efectivitat de les quotes⁷. Si ens centrem de nou en els partits amb quotes voluntàries, en els llocs segurs, tradicionalment, la quota no s'aconseguia, però cal destacar l'aprenentatge experimentat ja que la distància de gènere en la distribució de llocs segurs s'ha tancat gradualment. El 2010, el 46% dels llocs segurs del PSC van recaure en dones, així com el 43% d'Esquerra i el 42% d'ICV-EUiA. En els partits sense quotes voluntàries, el percentatge de llocs segurs en mans de dones va ser del 42% a CiU i del 43% al PP, un increment important respecte el 2006 —35% i 33% respectivament. En conjunt, la primera aplicació de la quota legal sembla corroborar la predicció del sostre de vidre. Amb tot, es tracta d'una qüestió de temps que els partits vencin aquesta tendència, com demostra l'evolució en l'assignació dels llocs segurs per part dels partits d'esquerra. En qualsevol cas, es precisa d'una sèrie temporal més llarga per donar una resposta definitiva a aquesta predicció.

7 MURRAY, «The Power of Sex and Incumbency» i VERGE i TROUPEL, «Unequals among Equals».

Els perfils

Per posar a prova les prediccions sobre els perfils de les diputades s'han examinat les cinc últimes legislatures del Parlament de Catalunya (1995-2010). L'anàlisi empírica s'inicia el 1995 ja que entre aquesta legislatura i la següent es va produir un augment del 60% en el nombre de diputades, fet que ens permet contrastar les diferències entre les dones entrants amb anterioritat i posterioritat a aquest fort increment⁸.

Per cada legislatura s'han creat quatre categories: 1) Homes incumbent; 2) Dones incumbent; 3) Homes entrants; i 4) Dones entrants. «Incumbent» es refereix als individus que repeteixen en el càrrec i «entrants» als que han obtingut l'escó per primer cop. L'anàlisi inclou tant parlamentaris i parlamentàries electes com de reserva que cobreixen la baixa del titular. Ens hem centrat en diverses variables disponibles en els diaris de legislatura del Parlament com l'edat, el nivell educatiu, l'experiència política i la trajectòria orgànica. Per l'edat s'ha calculat la mitjana geomètrica, menys sensible als valors extrems que la mitjana aritmètica. El nivell educatiu es codifica en tres categories

8 La grandària dels grups parlamentaris no permet fer una anàlisi segmentada per partits ni realitzar tests estadístics, per la qual cosa, ens centrem en l'anàlisi exploratòria.

» Davant una hipotètica llei electoral catalana, cal avaluar com unes noves regles poden dificultar la implementació de quotes, especialment si s'incorporen les circumscripcions uninominals

Taula 02

Perfils dels diputats i diputades al Parlament de Catalunya, 1995-2010

Grup	1995 - 1999 (V Legislatura)		1999 - 2003 (VI Legislatura)		2003 - 2006 (VII Legislatura)					
	HE	DE	HI	DI	HE	DE	HI	DI	HE	DE
Edat	43,1	40,7	46,9	46,7	47,0	42,9	48,6	47,7	43,0	44,2
Educació Universitària	74,5	100	79,3	75,0	64,0	87,5	74,6	85,0	80,8	93,3
Anys experiència política	6,4	5,4	13,9	14,1	10,1	5,2	15,4	12,3	10,8	5,5
Càrrec públic electe^a										
Alcalde/essa	9,6	10,0	19,7	16,7	30,0	20,0	28,3	15,0	33,3	0,0
Nivell Local	40,4	40,0	39,3	66,7	26,0	28,0	33,3	50,0	33,3	33,3
Nivell Estatal	9,6	10,0	19,7	16,7	18,0	8,0	20,0	20,0	9,3	6,5
Cap	47,2	50,0	--	--	36,0	44,0	--	--	31,5	64,5
Membre del Govern	19,2	19,0	24,6	0,0	18,0	24,0	20,0	10,0	24,1	19,4
Assessor/a polític/a	23,1	10,0	9,8	25,0	50,0	25,0	10,0	25,0	11,3	16,1
Cap càrrec (neòfits/es)	28,3	30,0	--	--	14,6	14,6	--	--	24,6	24,6
Càrrec partit^a										
Nacional	28,8	30,0	50,8	58,3	28,0	28,0	43,3	30,0	55,6	38,7
Territorial	19,2	10,0	24,6	16,7	10,0	12,0	23,3	15,0	29,6	19,4
Local	3,8	20,0	4,9	16,7	6,0	8,0	1,7	5,0	13,0	6,5
Cap	61,5	50,0	37,7	33,0	64,0	60,0	43,3	60,0	25,9	51,6
N	53	10	61	12	50	25	60	20	54	31

Font: Elaboració pròpia. Dades basades en els Diaris de legislatura (1995, 1999, 2003 i 2006) i per 2010 extreptes de les biografies de candidats/es publicades en els webs dels partits.

^a Els càrrecs poden acumular-se, per això la suma de les categories de la variable pot superar el 100%.

^b Any en què es completarà la legislatura si no es convoquen eleccions anticipades.

Nota: HI: Homes incumbent; DI: Dones incumbent; HE: Homes entrants; DE: Dones entrants.

Les dones no estan menys qualificades acadèmicament
que els homes, tot el contrari, però acumulen menys
experiència en càrrecs polítics

Taula 02 (cont.)

Perfils dels diputats i diputades al Parlament de Catalunya, 1995-2010

2006 - 2010 (VIII Legislatura)				2010 - 2014 ^b (IX Legislatura)				
HI	DI	HE	DE	HI	DI	HE	DE	Grup
46,5	45,8	44,6	42,4	48,0	48,0	44,7	41,7	Edat
77,5	92,9	81,3	93,1	78,9	88,2	79,2	100	Educació Universitària
14,8	10,6	11,4	6,4	17,5	14	10,3	4,7	Anys experiència política
								Càrrec públic electe^a
27,4	7,1	20,6	16,7	22,0	23,5	33,3	4,5	Alcalde/essa
41,1	50,0	50,0	40,0	45,8	44,1	20,8	31,8	Nivell Local
12,3	10,7	5,9	0,0	10,2	2,9	8,3	0,0	Nivell Estatal
--	--	31,4	40,0	--	--	41,7	56,5	Cap
26,0	28,6	29,4	10,0	32,2	32,4	8,3	18,2	Membre del Govern
12,3	10,7	11,8	16,7	15,3	17,6	12,5	31,8	Assessor/a polític/a
--	--	0,0	30,0	--	--	0,0	36,4	Cap càrrec (neòfits/es)
								Càrrec partit^a
61,6	41,4	64,7	40,0	74,6	67,6	70,8	40,9	Nacional
24,7	25	29,4	30,0	33,9	32,4	25,0	40,9	Territorial
6,8	7,1	11,8	10,0	6,8	5,9	8,3	22,7	Local
26,0	39,3	26,5	40,0	10,2	20,6	16,7	31,8	Cap
73	28	35	30	59	34	24	23	N

Les noves diputades han guanyat progressivament presència orgànica en els partits, fent-les menys dependents dels seus reclutadors

—primaris, secundaris i universitaris— però l'anàlisi només mostra els estudis universitaris. L'experiència política contempla els anys acumulats des que es va obtenir el primer càrrec polític, ja siguin càrrecs electes —local, nacional, estatal o europeu—, llocs de confiança governamentals d'àmbit nacional o estatal —consellers i conselleres, ministres o alts càrrecs— o assessoria política —en qualsevol nivell de govern o en el grup parlamentari. Aquestes variables també s'analitzen per separat de manera dicotòmica —ha ocupat o no ha ocupat càrrec electe, membre del govern i assessoria política. La trajectòria en el partit considera la pertinença a les executives nacionals, territorials o locals.

En el trànsit de la cinquena (1995-1999) a la sisena legislatura (1999-2003), en comparació amb les diputades incumbent, les noves diputades eren més joves —42,9 anys *versus* 46,7 anys— i tenien un nivell educatiu lleugerament superior, com es pot veure a la taula 2. La seva experiència política era molt inferior —5,2 anys davant 14,1 anys de les diputades incumbent— i estaven menys imbricades en la direcció dels seus partits, en qualsevol dels nivells territorials. Ara bé, fins a quin punt difereixen els perfils de les diputades entrants el 1995 i el 1999? Les diferències són escasses i es redueixen bàsica-

ment al tipus d'experiència política. Les primeres tenien major experiència en càrrecs electes i les segones en l'àmbit governamental tot i que, de fet, el percentatge de diputades sense experiència política prèvia —neòfites— era major per les que van ser elegides el 1995.

En relació als diputats entrants, les diferències s'acrecen. En la legislatura 1999-2003 les noves diputades eren lleugerament més joves que els nous diputats. Les diferències eren igualment importants pel que fa al nivell educatiu i a l'experiència política prèvia. D'una banda, el 87,5% de les noves diputades tenien títol universitari mentre que aquest grau només s'observava en el 64% dels nous diputats —en aquesta legislatura, els nous diputats eren el grup que presentava un nivell educatiu més baix i les noves diputades el que comptava amb un nivell educatiu més alt. D'altra banda, les noves diputades constituïen el grup amb menor experiència política, essent doblades pels nous diputats en anys d'experiència política prèvia —5,2 contra 10,1 anys de mitjana— encara que el tipus d'experiència acumulada era bàsicament semblant. La falta d'experiència en càrrecs d'elecció popular era similar per als nous diputats i les noves diputades: el 36% dels homes i el 44% de les dones no havien ocupat prèviament càrrecs representatius. Tant per uns com per les altres el percentatge de

neòfits/es el 1999 era el mateix (14,6%), sensiblement inferior al dels diputats i diputades entrants el 1995. Quant a la trajectòria en el partit, els nous diputats i diputades presentaven característiques similars, jugant un paper menor en les executives nacionals, territorials o locals que els parlamentaris i parlamentàries reelegits.

Des de 1995 cada període legislatiu ha experimentat un increment sostingut en la representació de les dones. Ha suposat l'important entrada de noves candidates algun canvi significatiu en els perfils? Respecte l'edat i el nivell educatiu la mateixa pauta preval al llarg del temps. Les noves diputades tendeixen a ser una mica més joves que els nous diputats i tots dos grups són més joves que els diputats i diputades en exercici. No obstant, aquestes diferències no són rellevants ja que, bàsicament, els diputats i diputades incumbent tenien la seva mateixa edat quan van prendre possessió de l'escó per primera vegada. Les noves diputades segueixen sent el grup amb un nivell educatiu més alt, seguit de les diputades incumbent, i els nous diputats han escurçat progressivament la distància. Les noves diputades també persisteixen com el grup amb menys anys d'experiència política, sent doblades en nombre d'anys pels seus iguals masculins. Pels diputats i diputades de

Cal recordar que quan els percentatges són paritaris, ja sigui en les versions del 50-50% o del 40-60%, les dones no són més «dones-quota» que els homes són «homes-quota»

nova elecció el nivell local és el camp d'entrenament per excel·lència per a les seves carreres polítiques ascendent. Tanmateix, també aquí s'aprecien diferències destacables. Aproximadament un terç dels nous diputats amb experiència prèvia en altres institucions representatives han estat alcaldes mentre que les noves diputades amb aquest càrrec han oscil·lat entre el 0 i el 20%, sent per tant menys conegudes en les seves circumscripcions.

L'anàlisi empírica també ens permet contrastar els potencials canvis en el perfil de les dones entrants després de l'aprovació de la quota legal. Les principals diferències rauen en la menor experiència com a càrrec públic electe de les diputades entrants el 2010, encara que acumulen més experiència com a membres del govern o com a assessores. Cal destacar, però, que el 34,6% de les diputades entrants són neòfites en càrrecs polítics, el percentatge més alt de la sèrie de cinc legislatures analitzades, davant del 16,7% registrat per les diputades entrants el 2006. Per contra, és l'ocasió en què ostenten més càrrecs orgànics en els seus respectius partits.

Quines implicacions tenen aquests resultats per a la predicció liberal sobre l'elecció de candidates poc qualificades? Les diferències en els perfils de les diputades entrants abans i després de l'adopció de quotes no són rellevants

en l'edat i en anys d'experiència política acumulats. Les noves diputades presenten sempre qualificacions acadèmiques més elevades però menor experiència en càrrecs polítics que els i les diputades incumbents i els nous diputats. De fet, a partir del 1999 el percentatge de diputades entrants neòfites no ha cessat d'augmentar. Els partits poden estar responant així a la desconfiança i descontent que manifesta la ciutadania promovent la renovació a les llistes amb la inclusió d'una major proporció de persones neòfites políticament parlant, en particular amb dones que, en canvi, tenen qualificacions acadèmiques més elevades. Mentre que fins el 2003 la proporció de nous diputats i diputades neòfits en càrrecs polítics era força similar, des d'aleshores només elles ho són —representaven el 36,4% el 2010.

Respecte la predicció feminista que planteja que les dones elegides després de la introducció de les quotes actuaran com a substitutes dels seus pares o marits o seran altament dependents del seu reclutador o dels partits polítics, cal realitzar dos aclariments. En primer lloc, la representació per substitució —en anglès *proxy* o *tokenism*— és tan sols rellevant en països de baix nivell de desenvolupament i/o en democràcies poc consolidades on el clientelisme, el nepotisme i la corrupció són pràctiques molt esteses, encara que en aquests

casos els homes no estan exempts d'actuar de la mateixa manera⁹. En segon lloc, la connexió amb el reclutador no té perquè ser diferent per homes i dones, sobretot quan, amb la quota paritària de formulació neutral, tant uns com altres són quotes de gènere.

Si analitzem la pertinença a les executives dels partits, observem que les dones acumulen menys càrrecs que els homes i, entre les dones, les incumbents estan més imbricades en l'estructura orgànica. Aquest resultat és lògic ja que les noves diputades solen ser més joves i, a més, és comú que els càrrecs públics esdevinguin membres nats de les executives. Amb tot, comprovem que les dones han reduït la distància respecte els homes, gràcies a la feminització introduïda per les quotes i els objectius voluntaris implementats també en la composició dels òrgans de decisió interns, sent l'actual la menor de les diferències observades des de 2003. Mentre que el 50% de les diputades entrants el 1995 no ocupava cap càrrec en el partit, el percentatge de diputades entrants que no ho feia el 2010 s'havia reduït al 32%. Donat que la presència orgànica de les dones s'ha reforçat entre 1995 i 2010, no podem concloure que les noves diputades siguin ara més dependents dels seus reclutadors.

⁹ DAHLERUP, *Women, Quotas, and Politics*.

>> Les quotes electorals no han alterat la qualitat de la representació sinó que, senzillament, l'han feta més justa

Discussió

La introducció de quotes ha permès millorar l'accés de les dones a les institucions. Tanmateix, segueixen despertant oposició, tot i que alguns arguments contraris són, de fet, prediccions que aquest estudi permet refutar i matisar. Quant al reclutament, mai s'ha observat un nivell insuficient de candidates i els partits no han experimentat dificultats per complir els requisits mínims establerts per les quotes. No obstant, les oponents feministes tenen motius per pensar que les quotes generen un sostre de vidre ja que la seva primera aplicació tendeix a produir un resultat decebedor: o no s'arriba al percentatge mínim o se sobrepassa per molt poc. Ara bé, fixant-nos en els partits amb quotes voluntàries, podem matisar la predicció ja que l'aprenentatge en la implementació de la quota acaba polvoritzant el sostre de vidre. No obstant, per no dependre de la voluntat i l'aprenentatge dels partits, les quotes que s'han demostrat més eficaces són les de tipus cremallera, on dones i homes s'alternen des del principi al final de la llista. Cal recordar també que, per ser efectives, les quotes s'han d'ajustar al sistema electoral. Davant el debat plantejat sobre la introducció d'un sistema electoral català, és imperatiu avaluar com unes noves regles —magnitud dels districtes, grau de pro-

porcionalitat, tipus de llista...— podria dificultar la implementació de les quotes, especialment si s'incorporen aspectes majoritaris com són les circumscripcions uninominals.

Pel que fa al perfil de les candidates, la predicció liberal sobre una inferior qualificació de les diputades entrants amb posterioritat a les quotes és molt discutible. Les dones no estan menys qualificades acadèmicament que els homes, tot el contrari, però acumulen menys experiència en càrrecs polítics. Els partits poden estar buscant precisament aquest perfil ja que la ciutadania desconfia dels polítics professionals mentre que les novingudes poden ser vistes com a més properes. Per últim, la predicció feminista sobre la major dependència tampoc es confirma. Les noves diputades han guanyat progressivament presència orgànica, fent-les menys dependents dels seus reclutadors del que potencialment podien ser les diputades entrants amb anterioritat a l'aplicació de quotes.

Finalment, cal recordar que quan els percentatges són paritaris, ja sigui en les versions del 50-50% o del 40-60%, les dones no són més «dones-quota» que els homes són «homes-quota», sent els homes també elegits en funció del seu sexe. Les quotes no han alterat la qualitat de la representació sinó que, senzillament, l'han feta més justa. ◀

MÉS INFORMACIÓ

CAMPS, Victòria. «Democràcia paritària». *Els Papers de la Fundació*, núm. 119. Barcelona: Fundació Rafael Campalans, 2000.

DAHLERUP, Drude (ed.). *Women, Quotas, and Politics*. Nova York: Routledge, 2006.

KROOK, Mona L. *Quotas for Women in Politics. Gender and Candidate Selection Reform Worldwide*. Oxford: Oxford University Press, 2009.

MURRAY, Rainbow. «The Power of Sex and Incumbency: A Longitudinal Study of Electoral Performance in France». *A Party Politics*, 2008, vol. 14(5), p.539-54.

VERGE, Tània. *Quotes de gènere i reclutament polític. Una anàlisi dels partits polítics catalans* [en línia]. Barcelona: Fundació Josep Irla, 2011. Disponible a: <www.irla.cat>

VERGE, Tània i TROUPEL, Aurélie. «Unequals among Equals: Party Strategic Discrimination and Quota Laws». *A French Politics*, 2011, vol. 9(3), p.260-281.

ENLLAÇOS

Quota Project
www.quotaproject.org

MUSEU

IRLA

Casa Irla SANT FELIU DE GUÍXOLS

Algavira, 65-69
Telèfon 972 11 74 39
casa@irla.cat
www.irla.cat

HORARI D'ESTIU

De dimarts a diumenge, de 18 a 21 h
Dissabte i diumenge, de 10 a 13 h
Dilluns tancat

HORARI D'HIVERN

Divendres i dissabte, de 17 a 20 h
Dissabte i diumenge, de 10 a 13 h

Casa Irla
Sant Feliu de Guíxols

FUNDACIÓ JOSEP IRLA

